

NVE

Reguleringsmyndigheten
for energi – RME

STATNETT SF
Postboks 4904 Nydalen
0423 OSLO

Vår dato: 21.03.2023

Vår ref.: 202211820-10 Oppgis ved henvendelse

Deres ref.:

Oversendelse av revisjonsrapport

Vi viser til revisjon av Statnett SF og oversender rapporten fra revisjonen som ble holdt 19. oktober 2022. Revisjonen var varslet i brev av 24. juni 2022.

RME fant tre avvik og en anmerkning. Rapporten beskriver de avvikene som ble avdekket ved revisjonen.

Dere må sende dokumentasjon på at avvikene er lukket innen de tidsfristene som er gitt.

Dersom avvikene ikke er lukket innen de tidsfristene som er gitt, varslers RME om at vi vil vurdere å treffe vedtak om retting. Dette er et varsel om vedtak om retting i tråd med kravene i fvl. § 16.

Dere kan uttale dere om rapporten innen 13. april 2023. Det er viktig at dere korrigerer faktiske opplysninger som gjelder saken. Dersom uttalelsen ikke er kommet til RME innen fristen, vil RME legge til grunn de opplysninger vi har i saken.

Dersom RME ikke får kommentarer innen fristen, er rapporten å anse som endelig.

Med hilsen

Bjørnar Araberg Fladen
Seniorrådgiver
Godkjent av Torfinn Jonassen
Seksjonssjef
Godkjent i henhold til RME sine interne rutiner.

Mottakerliste:

STATNETT SF

Kopimottakerliste:

Revisjonsrapport

Revidert enhet:	Statnett SF
Revisjonsdato:	19. oktober 2022
Sted:	Statnett, Nydalen
Medvirkende fra revidert enhet:	Halvor Lie – Direktør, kunde og tilknytning Gunnar Løvås – Konserndirektør kraftsystem og marked Harris Utne – Direktør regionale planer sør og vest Jacob Grønn – Direktør optimal nettanleggsutvikling Cathrine Brekke – Advokat juridisk avdeling Torkil Bårdsgjerde – Senioranalytiker, regionale planer sør og vest Runar Moseby – Seniorrådgiver, kunde og tilknytning
Revisorer fra NVE:	Revisjonsleder Bjørnar Araberg Fladen Medrevisor Velaug Mook Medrevisor Eirik Eggum Medrevisor Brita Sørli Fyhn
Seksjon	Seksjonssjef Torfinn Jonassen RME – seksjon for kunde og nett

1 Innledning

1.1 Bakgrunn og formål med revisjonen

Formålet med revisjonen er å få dokumentert at Statnett SF oppfyller kravene til tilknytning av nytt forbruk og ny produksjon eller tilrettelegging for økt forbruk eller økt produksjon. RMEs myndighet til å føre kontroll med kravene er forskrift om kontroll av nettvirksomhet § 8-1 første ledd.

1.2 Revisjonsgrunnlag

I denne revisjonen var revisjonsgrunnlaget følgende:

- Forskrift om nettregulering og energimarked (NEM) kapittel 3
- Forskrift om kontroll av nettvirksomhet kapittel 16 og 17

1.3 Tema for revisjonen

Revisjonen omhandlet følgende tema:

- Tilknytningsplikt
- Anleggsbidrag
- Betaling for nettutredninger

1.4 Funn

Tre avvik
En anmerkinger

Avvik er: Brudd på krav i regelverk og tillatelser gitt i eller i medhold av energi- og vassdragslovgivningen og annen lovgivning RME fører tilsyn med.

Anmerkning er: påpekning av forhold med forbedringsmuligheter eller et forhold som bør vurderes nærmere av virksomheten, men som ikke er brudd på gitte krav.

1.5 Generelle kommentarer

RME har siden 2018 gjennomført tre tilsyn med Statnett sin etterlevelse av tilknytningsplikten. I perioden har det vært kraftig vekst i etterspørsel etter effekt og antall nytilknytninger. RME ser at Statnett har forbedret sine rutiner for hvordan henvendelser om nytilknytninger og økt kapasitet håndteres. Statnett har tatt grep for å sikre en mer rasjonell nettutvikling, blant annet ved å innføre områdeplaner. Områdeplanene er ment å sørge for mer helhetlige løsninger, tydeligere og mer forutsigbar nettutvikling og mer effektiv prosjektgjennomføring. Områdeplanene utarbeides for ti områder og skal gjennomføres annethvert år. Vi ser imidlertid at det er behov for å forbedre kommunikasjonen med underliggende nett og harmonisere krav for tilknytninger, i tillegg til de avvik og anmerkninger vi beskriver under punkt 2 og punkt 3 nedenfor.

2 Beskrivelse av avvik

Avvik 1 Manglende informasjon om hvordan Statnett rangerer tilknytningskøen	
Krav	NEM § 4-6 om ikke-diskriminerende og objektive vilkår.
Avviket	Flere av Statnett sine vilkår for å vurdere modenhet på nivå tre i evalueringsskjemaet for tilknytningssøknader er ikke relevante å vektlegge på tidspunktet for reservering av kapasitet. Vilkårene fører derfor til usaklig forskjellsbehandling i strid med NEM forskriften § 4-6 første ledd. Dette gjelder spesielt vilkårene om at detaljprosjektering skal være slutført og at alle myndighetstillatelser er avklart.
Dokumentasjon og vurdering	Statnett har utformet et evalueringsskjema for tilknytningssøknader fra direktekunder til transmisjonsnettet. Dette evalueringsskjemaet skal også benyttes for større saker i underliggende nett og alltid ved enkeltkunder over 100 MW. For at kunden skal få svar på om det er driftsmessig forsvarlig å tilknytte seg eller få økt kapasitet, må alle ni evalueringspunktene være oppfylt på nivå 1. For å kunne reservere kapasitet i nettet må kunden ha oppfylt nivå 2 på alle punktene. Dersom flere kunder oppfyller krav til reservasjon og det ikke er kapasitet til alle, fordeler Statnett kapasitet til den eller de kundene som har oppfylt flest av kravene på nivå 3. Statnett har følgende krav på nivå tre: 1. <i>Selskapet blir permanent sluttkunde og blir avtalepart i nettavtale ved idriftsettelse av anlegget.</i> 2. <i>Detaljprosjektering er slutført og fos 14. søknad er sendt Statnett (systemansvarlig).</i> 3. <i>Kunden kan dokumentere sesongvariasjoner/ døgnvariasjoner samt opptrappingsplan med kvartaloppløsning.</i> 4. <i>Viktige milepæler er oppnådd, eks. investering er besluttet eller oppstart byggeplass.</i>

	5. <i>Alle myndighetstillatelser er avklart</i> 6. <i>Alle viktige avtaler er avklart</i> 7. <i>Anleggets tidspunkt for oppstart er innenfor 5 år fra søknad sendes</i> 8. <i>Finansiering er avklart</i> 9. <i>Moden teknologi (TRL>8)</i> Vi mener at kriteriene på nivå 3 fører til diskriminerende opptreden da kriteriene ikke anses som nettmessig relevante å vektlegge på reservasjonstidspunktet i tilknytningsprosessen. RME mener at det å vektlegge at en kunde er klar til å tilknyttes strømnettet mange år før tilknytningen vil bli gjennomført, ikke gir saklig grunnlag til å gi denne kunden en reservasjon med bedre prioritet enn andre kunder som vil bli like moden i god tid før tilknytningen faktisk vil finne sted. Slik RME ser det fører kriteriene til Statnett på nivå 3 derfor til usaklig forskjellsbehandling. Tilleggsriteriene på nivå tre kan føre til lite hensiktsmessige prosessløp der kunde har insentiv til å fullføre alle egne prosesser og være klar for tilknytning lenge før Statnett har gjennomført nødvendige tiltak i nettet. Vi mener at Statnett og kunde skal gjennomføre tilknytningsprosessen parallelt og at det ikke er hensiktsmessig at kunde skal være klar med sine anlegg lenge før det er driftsmessig forsvarlig å tilknytte kunden. Eksempler på dette er modenhetskriteriet nummer 2, 4 og 5 som går på at detaljprosjektering er sluttført og søknad etter § 14 i forskrift om systemansvar er sendt Statnett. Det gjelder også kriteriene om at alle myndighetstillatelser er avklart og at alle viktige avtaler er avklart. Dette er viktige punkter som gir økt sannsynlighet for at kunden vil tilknytte seg, men etter vår vurdering lite egnede kriterier på stadiet for reservering av kapasitet. Tiden som medgår fra kundens reservasjon av kapasitet til Statnett har gjennomført nødvendige tiltak, kan ta flere år. På senere tidspunkt i prosessen kan kriteriene som stilles på nivå 3 anses å være nettmessig relevante, men ikke på tidspunkt for reservering av kapasitet.
Hvordan lukke	Statnett må endre kriteriene for nivå tre i sitt evalueringsskjema for tilknytningssøknader, eller endre hvordan kriteriene benyttes. Det skal legges frem dokumentasjon som viser at kriteriene Statnett benytter for å rangere prosjekter i tilknytningskøene sine er relevante for det stadiet av tilknytningsprosessen de gjelder for.
Frist for lukking	1. juni 2023

Avvik 2 *Definisjon av vanlig forbruk*

Krav	NEM § 4-6 om ikke-diskriminerende og objektive vilkår.
Avviket	Statnett sin definisjon av vanlig forbruk er for omfattende, ikke tilstrekkelig avgrenset og fører til usaklig forskjellsbehandling.
Dokumentasjon	<i>Statnett sin definisjon og kriterier for vanlig forbruk:</i>

og vurdering	1) Forbruk under 1 MW 2) Forbruk fra kritisk infrastruktur som følger av befolkningsvekst 3) Forbruk fra kritisk, stedbunden infrastruktur som følger av elektrifisering av transport som er mindre enn 5 MW, herunder; a. Hurtigladeestasjoner for elbiler. b. Ladeanlegg for ferger. c. Hydrogenfyllestasjoner og d. Elektrifisering av flyplasser 4) Forbruk fra diverse, stedbunden forbruk under 5 MW som kan regnes som grensetilfeller mot 2) og 3), herunder: a. Blokkbebyggelse med næringsbygg i førsteetasje b. Kombinerte hydrogen- og fyllestasjoner. Nettselskapene har en plikt til å stille nettkapasitet til rådighet for kunder som ønsker å tilknytte seg eller å øke sitt effektuttak. Hovedregelen er at kapasitet skal deles ut fortløpende etter prinsippet om først i tid, best i rett, jf. NEM forskriften § 4-6- første ledd. Innenfor dette prinsippet må nettselskapet ha klare kriterier for hva som skal til for å bli tildelt kapasitet, og hvordan en tilknytningskøene håndteres dersom det er etterspørsel etter mer kapasitet enn det som er tilgjengelig i nettet. RME har vurdert at det kan foreligge saklig grunn til å avvike fra prinsippet om først i tid, best i rett når det gjelder tilknytning av vanlig forbruk. Med vanlig forbruk mener RME tilknytning av boliger, fritidsboliger og næring med begrenset effektuttak. Unntaket for vanlig forbruk er begrunnet med at det anses som urimelig at denne type kunder skal måtte vente i flere år på å få tilknytning fordi en eller et fåtall store aktører har lagt beslag på all ledig kapasitet i nettet. Nettselskapenes adgang til å reservere kapasitet for vanlig forbruk må balanseres mot plikten nettselskapene har til å sikre markedsadgang for andre som etterspør nettjenester, jf. NEM forskriften § 4-6 første ledd. RME er kommet til at det å holde av noe kapasitet til husholdningskunder, fritidsboliger og næring med begrenset kapasitetsbehov, i liten grad vil hindre markedsadgang for andre kunder. Denne delen av Statnetts definisjon av «vanlig forbruk» strider ikke med NEM forskriften § 4-6 første ledd. Vi vurderer imidlertid at Statnett sin øvrige definisjon av vanlig forbruk er rettstridig. Vi viser til at definisjonen innebærer at det må holdes av langt mer kapasitet i nettet enn til kun husholdningskunder, fritidsboliger eller næring med begrenset kapasitetsbehov. Slik RME vurderer det er Statnetts definisjon av vanlig forbruk for vid, og hindrer dermed markedsadgangen for andre aktører. RME er derfor kommet til at Statnett sin prioritering av «vanlig forbruk» bryter dermed med kravet om å sikre markedsadgang i NEM § 4-6 første ledd. RME finner videre at definisjonen av «vanlig forbruk» benytter noen kriterier som ikke anses som nettmessig relevante og fører til usaklig forskjellsbehandling. Det gjelder punkt 2 som sier at det skal holdes av kapasitet til «kritisk infrastruktur som følger av befolkningsvekst» som
--------------	--

	prioriteres. Om en tilknytning følger av befolkningsvekst er etter vår vurdering ikke en saklig forskjellsbehandling og derav i strid med NEM forskriften § 4-6 første ledd.
Hvordan lukke	Statnett må definere nye kriterier for hva de anser som vanlig forbruk. Definisjonen må være tydelig avgrenset og ikke være av et omfang som fører til usaklig forskjellsbehandling. Kriteriene skal utformes slik at de i minst mulig grad hindrer markedsadgang for øvrige kunder.
Frist for lukking	1. juni 2023

Avvik 3 Timepris som benyttes ved beregning av anleggsbidrag

Krav	Forskrift om kontroll av nettvirksomhet § 16-6 anleggskostnad.
Avviket	Statnett inkluderer overheadkostnader i timeprisene som legges til grunn i beregning av anleggsbidrag.
Dokumentasjon og vurdering	Det fremkom under revisjonsmøtet at Statnett benytter timepriser som inkluderer overheadkostnader når de beregner anleggsbidrag. Statnett har i etterkant av revisjonsmøtet presisert at de mener at deres timepriser med overhead representerer selvkost. Dette er imidlertid ikke dokumentert. Utfra den dokumentasjon som foreligger i saken, er RME kommet til at avviket opprettholdes.
Hvordan lukke	Statnett må legge frem dokumentasjon på at timeprisene som benyttes ved beregning kun inkluderer direkte kostnader og ikke inkluderer overheadkostnader.
Frist for lukking	1. juni 2023

3 Anmerkninger

Nr. 1	<i>Mangelfull og uklar informasjon til kunde om vilkår for å reservere kapasitet</i>
	Statnett har noe mangelfull informasjon om kriterier og vilkår for å få tilknytning. Det kommer ikke tydelig frem i informasjon til kunde når modenhetsvurderinger benyttes for å rangere tilknytningsprosjekter og når først i tid best i rett-prinsippet benyttes. På internettsidene til Statnett informeres det om følgende: «Etter at områdeplanen har identifisert nødvendige tiltak for å tilknytte det forespurte volumet og nettutbyggingsprosjektet har startet opp, vil tilstrekkelig modne kunder få anledning til å bestille og få reservert kapasitet i planlagte tiltak i områdeplan. Dersom flere kunder oppfyller kravene til reservasjon og ønsker å reservere en begrenset kapasitet, vil prioritering av kapasitet mellom ulike kunder i planlagt nett gjøres ut ifra tidspunkt for når kunden søkte med oppfylte krav til reservasjon og ut ifra resultatet fra modenhetsvurdering»

Informasjonen gir inntrykk av at kundene først kan bestille og få reservert kapasitet etter at områdeplanen er ferdig. Det kommer heller ikke frem om Statnett først vurderer tidspunkt for bestilling og dernest modenhetsvurdering, vice a versa, eller om det gjøres en samlet vurdering av tidspunkt og modenhetsvurdering. RME mener at uklar informasjon om hvilke vilkår Statnett setter for å kunne reservere kapasitet vil kunne føre til brudd på NEM § 4-6. Bestemmelsen stiller krav til at konsesjonæren skal sørge for markedsadgang for alle som etterspør netjtjenester til ikke-diskriminerende og objektive punkttariffer og vilkår.

Statnett har i etterkant av revisjonsmøtet presisert at «Kunder kan sende sin bestilling når alle ni kriterier [[Statnetts modenhetskriterer](#)] oppfyller nivå 2. Når Statnett skal reservere kapasitet (tidligst etter igangsatt prosjekt, BP0) legger Statnett til grunn tidspunkt for bestilling (fra kunder med oppfylt nivå 2 for alle 9 kriterier). Grad av modenhet ut over nivå 2 blir først lagt til grunn dersom flere kunder har søkt i samme tidsrom.»

RME mener at presiseringen avklarer hvordan Statnett bruker tidspunkt for bestilling og modenhetsvurderinger som kriterier for å prioritere tilknytningene i tilknytningskøen. Denne informasjonen er imidlertid ikke tilgjengelig for kunde. Kunden vet dermed ikke at det er avgjørende for deres plassering i køen at de bestiller kapasitet så fort de mener å ha oppfylt de ni modenhetskriteriene på nivå 2. RME anbefaler at Statnett klargjør dette i informasjonen som er tilgjengelig for kunder på Statnetts hjemmesider.

Det er fortsatt uklart hva Statnett anser å være bestillinger som er kommet *i samme tidsrom*. Det vil være vanskelig for Statnett å sikre likebehandling og ikke-diskriminerende praksis dersom det ikke er tydelig hva som i denne sammenhengen legges i begrepet *samme tidsrom*.